

Kunnanhallituksen toimialan talousarvioesitys vuodelle 2024 sekä vuosien 2025 - 2026 taloussuunnitelma

Kunnanhallitus 09.10.2023 § 184
205/02.02.00/2023

Valmistelija

kansliapäällikkö jouni.nieminen@karkola.fi, puh. 044-770 2206
talouspäällikkö markus.saarikivi@karkola.fi puh. 044-770 2213

Kunnanhallituksen toimialan talousarvion valmistelu käynnistyi kunnanvaltuuston talousarviovalmistelun iltakoulussa 1.6.2023, jossa käsiteltiin talousarvion raami ja tunnistetut kehittämistavoitteet vuodelle 2024.

Kunnanhallitus päätti kokouksessaan 12.6.2023 § 129 vuoden 2024 talousarvion ja vuosien 2025 - 2026 taloussuunnitelman laadintaohjeista sekä talousarvio valmistelun aikataulusta.

Talousarvion valmistelu jatkui kunnanvaltuuston strategiaseminaarissa 30.8.2023, jossa käsiteltiin toimialojen strategiset kehittämistarpeet ja kunnan talouden tunnusluvut. Seminaarissa tunnistettiin toimialoille yhteisesti noin 650 000 euron sopeuttamistavoite aiemmin laadittuun vuoden 2024 talousarvioraamiin.

Kunnanvaltuusto käsitteli 28.9.2023 talousarvioseminaarissaan toimialojen valmistelelmat talouden sopeuttamistoimet ja antoi ohjauksen toimialojen talousarvioesitysten laatimiseen siten, että kunnanhallitus käsittelee 30.10.2024 pormestarin esityksen vuoden 2024 talousarviosta.

Keskushallinto tuottaa hallinnon palvelut ja lakisääteiset tehtävät, joka sisältää seuraavat kokonaisuudet:

- kunnan asiointipalvelut
- tiedonhallinta ja arkistoimi
- taloushallinto
- henkilöstöhallinto
- tietohallinto
- tietosuoja ja tietoturva
- viestintä ja markkinointi
- elinvoima- ja elinkeinopalvelut
- työllisyydenhoito
- kotoutuminen ja maahanmuuttopalvelut
- senioripalvelut
- varautuminen ja valmiussuunnittelu
- pieneläinten talteenotto
- joukkoliikennepalvelut (Lahden seudun joukkoliikennelaatakunta)
- maaseutupalvelut (Päijät-Hämeen maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alue)
- ympäristöterveydenhuolto (Päijät-Hämeen ympäristöterveys)

Palvelusuunnitelman kuvaus

Keskushallinto vastaa kunnan tiedonhallinnan ja asiointipalvelujen tuottamisesta sekä sähköisen asioinnin asiakaslähtöisestä kehittämisestä.

Keskushallinnossa tehdään asiointipalvelujen tuottamiseen liittyvät tarvittavat tila- ja henkilöstöjärjestelyt sekä esitetään kunnanhallitukselle tarpeen mukaan lisäresurssitarpeet.

Keskushallinto seuraa ja kehittää hallinnon palvelutuotantoa. Seurannalla ja kehittämisellä varmistetaan hallinnon tasalaatuinen ja häiriötön palvelutuotanto huomioiden myös sijaistaminen ja poikkeusolot.

Talous- ja henkilöstöhallinnon kehittäminen tapahtuu yhteistyössä talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuspalveluja tuottavan kumppanin kanssa.

Taloushallinnossa tavoitteena on kouluttaa henkilöstöä käyttämään uutta ostoreskontraporataalia, lisätä sähköisen laskutuksen osuutta ja kehittää taloushallinnon prosessien automatisointia.

Henkilöstöhallinnossa tavoitteena on kilpailuttaa työterveyspalvelut ja tehdä sopimus palvelutuottajan kanssa. Lisäksi henkilöstöhallinnon tavoitteena on varmistaa häiriötön palvelutuotanto, johon liittyen määräaikaisen HR- ja talousassistentin tehtävä vakinaistetaan.

Keskushallinnossa jatketaan esihenkilöiden viestintä- ja koulutuskanavan kehittämistä ja esihenkilöille tarjotaan tarpeeseen kohdennettua valmennusta ja koulutusta.

Keskushallinto jatkaa sähköisen arkistohallinnan kehittämistä. Asiakaspalvelussa sähköisen palvelujen kehittäminen on keskeinen kehittämistavoite. Kunnan hallinnossa tarjotaan paikkoja työharjoitteluun, siviilipalveluksen suorittamiseen ja työkokeiluihin sekä mahdollisuuksia korkeakouluharjoitteluun.

Keskushallinto vastaa kunnan ICT-palveluista ja tilaa tarvittavat palvelut sopimusperusteisesti palvelutuottajalta tai tarpeen mukaan muilta ITC-palveluja tuottavilta toimittajilta. Keskushallinto vastaa ICT-palvelujen hallinnoinnista ja sopimusvelvoitteista.

ICT-työryhmä valmistelee tarvittaessa kehitysehdotuksia ja tukee keskushallintoa tiedonhallintalain velvoitteiden toteuttamisessa.

Keskushallinto jatkaa teknisen tietoturvan ja tietoturvaosaamisen kehittämistä. Tietoturvapoikkeamien hallintaa kehitetään projektina yhteistyössä kumppanien kanssa. Kehittämiskohteena toteutetaan luottamushenkilöiden tiedonhallinnan sähköistämistä vuosina 2022-2023 toteutetun valmennusohjelman malliin pohjautuen.

Viestintä ja markkinointi

Kunnan viestintää toteutetaan kuntastrategian ohjaamana ja vuonna 2022 kuntabrändin kehittämisen yhteydessä tunnistetut painopisteet huomioiden.

Markkinoinnin toimenpiteet toteutetaan kunnan omana työnä sekä ostopalveluita käyttäen. Markkinointia toteutetaan asumisen strategiaan pohjautuen erityisesti digitaalisen markkinoinnin kanavissa. Kunta parantaa tunnettuuttaan toteuttamalla lähialue- ja tapahtumamarkkinointia sekä matkailun edistämishankkeella.

Elinvoimapalvelut

Elinvoimapalvelujen järjestämisestä vastaa elinvoimapäällikkö pormestarin alaisuudessa. Elinvoimayksikön keskeiset osa-alueet ovat työllisyyden hoito, yrityspalvelut, elinkeinoasiat ja kotoutumispalvelut.

Erillisenä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimintona testamenttivaroilla toteutettu senioriohjaajan toiminta on myös elinvoimapäällikön alaisuudessa.

Palvelusuunnitelman kuvaus

Vuosi 2024 on elinvoimapalveluissa suurelta osin TE24-muutokseen valmistautumisen aikaa. Kärkölä jatkaa edelleen Lahden seudun työllisyyden kuntakokeilussa, mutta valmistautuu samalla TE24-muutokseen osana Päijät-Hämeen työllisyysaluetta. Työllisyysasioiden siirto kuntien vastuulle vuoden 2025 alusta tulee lisäämään resurssitarvetta elinvoimayksikössä.

TE-24-muutoksen myötä TE-keskuksen toiminnot siirtyvät Päijät-Hämeen kuntien (pl. Lahti) osalta Hollolan vastuulle. Vastuukuntana Hollola vastaanottaa TE-toimistosta siirtyvän henkilöresurssin ja kohdentaa sitä muihin kuntiin. Kärkölän kunnan nykyinen henkilöstö jatkaa edelleen lisähenkilöstön vahvistamana.

Kärkölän työllisyyspalveluissa elinvoimapäällikön alaisena on kaksi omavalmentajaa sekä yksi TE-keskuksen omavalmentajaresurssi. Omavalmentajat toteuttavat henkilöasiakkaiden lakisääteisiä TE-palveluita. Vuonna 2024 jatketaan edelleen vuonna 2021 aloitettua tehokasta lähipalvelumallin toteuttamista.

Yritystoiminnan tukeminen ja yritysten toimintaedellytysten parantaminen ovat elinkeinotoimen tavoitteina. Kunta pyrkii toimimaan yrittäjien kanssa yhteistyössä työllisyys-, hankinta-, neuvonta- ja lupatoiminnoissa.

Yhteistyössä teknisen toimen kanssa pyritään tukemaan yrityksiä tarjoamalla tontteja ja toimitiloja ja tukemalla kehittämishankkeissa. Yritysten neuvontapalveluissa kunta toimii yhteistyössä ProAgria Etelä-Suomen kanssa.

Osana TE24-muutosta muodostetaan alueellisesti tuotettavat yhteiset yrityspalvelut ja tähän liittyen käydään vuoden 2024 aikana neuvottelut liittymisestä Lahden Seudun Kehitys LADEC Oy:öön yhdessä Sysmän kunnan ja Heinolan kaupungin kanssa.

Työllisyyden hoito

Kärkölän työllisyyspalveluissa työskentelee kolme omavalmentajaa, joista kaksi on kunnan työntekijöitä ja yksi Hämeen TE-toimiston kuntaan osoittama resurssi. Tiimin esihenkilönä toimii elinvoimapäällikkö.

Kunnille koituu työttömyydestä kustannuksia mm. työmarkkinatuen kuntaosuuden kautta. Kunta maksaa yli 300 päivää työmarkkinatukea saaneiden henkilöiden työmarkkinatuesta 50 % ja yli 1 000 päivää työmarkkinatukea saaneiden työmarkkinatuesta 70 %.

Työmarkkinatukimenot ovat edelleen merkittävä osa työllisyysneuvon menoista, vaikkakin vuonna 2022 tukimenot vähenivät 37 prosentilla edellisestä vuodesta. Vuonna 2023 työmarkkinamenot pysyivät vuoden 2022 tasossa.

Työmarkkinatuen maksusuuteen voidaan vielä vuoden 2024 ajan vaikuttaa kannustamalla työttömien henkilöiden osallistumista erilaisiin työllisyyttä edistäviin toimintoihin, mm. kuntouttavaan työtoimintaan, työkokeiluun tai valmennuksiin. Tätä osallistumista TE-hallinto mittaa kuukausittain tunnusluvulla aktivointiprosentti, joka on ollut Kärkölässä vuoden 2023 aikana usein Päijät-Hämeen korkein. Vuodesta 2025 lähtien työttömän asiakkaan osallistuminen aktivointitoimenpiteisiin ei enää vähennä kunnan työmarkkinatuen kuntaosuutta.

Vuonna 2023 työllisyyspalvelut on syventänyt yhteistyötään Päijät-Hämeen hyvinvointialueen kanssa. Hyvinvointialue tuottaa kuntouttavaa työtoimintaa ja sosiaalista kuntoutusta kuntalaisille. Hyvä ja tiivis yhteistyö hyvinvointialueen kanssa on erittäin tärkeää, sillä osatyökykyisten asiakkaiden palvelupolut ovat edelleen usein hyvin pitkät ja ratkaisuja työelämän suuntaan on haastavaa löytää.

Työllisyyspalvelujen lähipalvelumalli, tiivis yhteydenpito asiakkaaseen ja yhteistyö asiakkaan verkoston kanssa ovat kuitenkin tuottaneet etenemisiä työelämän suuntaan.

Vuonna 2024 työllisyyspalveluissa valmistaudutaan vuoden 2025 muutoksiin tehostamalla ja laajentamalla kunnan omaa työpajatoimintaa myös aikuisiin asiakkaisiin. Tähän tarvitaan yksi rekrytoitava henkilöresurssi (työvalmentaja/työpajaohjaaja).

Työpajatoimintaa laajennetaan yhteistyössä nuorten työpaja -hankkeen kanssa. Yhteistyössä rakennettava toiminta mahdollistaa resurssien tehokkaan käytön ja tukee kumpaakin palvelusektoria.

Maahanmuuttopalvelut

Kärkölen vieraskielistä väestöä palvelee Kärkölen maahanmuuttopalvelut. Henkilöresurssia yksikössä on yksi palveluneuvoja, jonka esihenkilönä toimii elinvoimapäällikkö.

Maahanmuuttopalveluissa toteutetaan ja kehitetään kunnan kotouttamistoimenpiteitä. Kärkölen kuntaan on heinäkuun lopussa 2023 siirtynyt yli 70 henkilöä tilapäisen suojelun perusteella. Vuonna 2023 vieraskielisille on organisoitu suomen kielen koulutusta, erilaisia tapahtumia, kielikahvila-toimintaa sekä tuettu asiakkaita työpaikan tai koulutuspaikan haussa.

Senioripalvelut

Senioripalvelujen tehtävä on yli 65-vuotiaiden kärköläläisten hyvinvoinnin, toimintakyvyn ja osallisuuden edistäminen sekä syrjäytymisen ehkäisy. Senioripalveluissa työskentelee senioriohjaaja (geronomi AMK) ja 80 % työajalla avustaja. Esihenkilönä toimii elinvoimapäällikkö.

Senioripalveluilla pyritään varmistamaan kohderyhmälle riittävät ja laadukkaat palvelut ja samalla varautumaan kuntalaisten ikärakenteen muutokseen tulevina vuosina. Ikääntyneet ovat toiminnan kehittämisessä erittäin suuressa roolissa.

Toimintamuodot ovat viikoittaiset ryhmämuotoiset toimeliaisuushetket sekä retket ja tapahtumat. Senioripalvelut tekevät paljon yhteistyötä kunnan eri toimialojen kanssa, muun muassa liikunnanohjaajien kanssa järjestetään erilaista liikuntaa ikääntyneille niin Järvelässä kuin Kärkölen kylissäkin.

Yhteistyö kolmannen sektorin ja vapaaehtoistoimijoiden kanssa on myös aktiivista. Ikääntyneille on yhteistyössä kehitetty toimintaa ja tapahtumia. Senioripalvelut tekevät myös tavoitteellista yksilöllistä gerontologista työtä.

Senioriohjaaja tekee kotikäyntejä, antaa ohjausta ja neuvontaa sekä ohjaa tarvittavien muiden palvelujen piiriin. Työ on luonteeltaan muutostyötä, jonka tavoitteena on vahvistaa ikääntyneiden kuntalaisten hyvinvointia edistäviä olosuhteita, lisätä toimintakykyä ja yhteisöjen toimivuutta sekä ratkaista erilaisia sosiaalisia ongelmia. Työ tehdään ottamalla työskentelyyn mukaan myös asiakkaan verkosto.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan lakisääteinen tehtävä, jonka tavoitteet johdetaan kuntastrategiasta.

Hyvinvoinnin- ja terveyden edistäminen on kunnan keskeinen keino vaikuttaa kuntalaisten hyvinvointiin, osallisuuteen ja turvallisuuteen. Tämänhetkiseen yhteiskunnalliseen tilanteeseen liittyen arjen turvallisuus ja varautumiseen liittyvät asiat yhdistetään keskeiseksi osaksi kuntalaista hyvinvoinnin ja turvallisuuden kokonaisuutta.

Maakunnallisella tasolla HYTE-työssä keskeinen yhteistyökumppani on 1.1.2023 toimintansa aloittanut Päijät-Hämeen Hyvinvointialue.

Palvelusuunnitelman kuvaus

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävä kunnassa on laaja-alainen ja poikkihallinnollinen. Pääosa kunnan palvelutuotannosta liittyy kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. HYTE-työtä tehdään laaja-alaisesti kaikissa ikäryhmissä ja toiminnan kustannukset muodostuvat pääasiallisesti palkkakustannuksista ja asiantuntijapalkkioista.

Kunta seuraa hyvinvoinnin ja terveyden tilaa hyvinvointikertomuksilla ja laatii tavoitteiden asettamiseksi hyvinvointisuunnitelmia. Kunta osallistuu aktiivisena osapuolena myös maakunnan yhteiseen hyvinvointityöhön ja suunnitteluun. Kuntalaisten hyvinvointiin ja terveyteen kohdistuvien päätösten valmistelussa kiinnitetään huomioita päätösten vaikutusten ennakoarviointiarviointiin.

Kärkölä on ensimmäinen UNICEF:n Lapsiystävällinen kunta -malliin hyväksytty päijäthämäläinen kunta. Malli auttaa kuntaa tekemään lasten hyvinvoinnin kannalta oikeita ratkaisuja kunnan hallinnossa ja lasten arjen palveluissa.

Erityisesti heikoimmassa asemassa olevien lasten oikeuksien toteutumista turvataan mallin avulla. Lapsiystävällinen kunta-tunnustuksen saaminen mahdollistuu, kun valmistelua tehdään kriteerien mukaisesti ja työ kestää arvioilta kaksi vuotta.

Ympäristöterveydenhuollon palvelut

Kunta on liittynyt ympäristöterveydenhuollon yhteistoimintasopimukseen, johon pohjautuen kunta on antanut ympäristöterveydenhuollon tehtävät Hollolan kunnan hoidettavaksi 1.1.2023. Yhteistoimintasopimuksen mukaan ympäristöterveyslautakunta toimii sopimus kuntien yhteisenä toimielimenä.

Ympäristöterveydenhuolto turvaa kuntalaisille terveellistä elinympäristöä ja huolehtii eläinten terveydestä ja hyvinvoinnista. Ympäristöterveydenhuollolla on tärkeä merkitys kansanterveyteen.

Päijät-Hämeen ympäristöterveys huolehtii elintarvike- ja tupakkavalvonnasta, talous- ja uimaveden laadun valvonnasta sekä sisätilojen terveyshaittojen valvonnasta.

Lisäksi ympäristöterveys vastaa eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnan tehtävistä ja järjestää ympärivuorokautiset kunnalliset eläinlääkäripalvelut.

Varautuminen

Kunnan tulee pystyä hoitamaan tehtävänsä ja turvata asukkaiden hyvinvointi ulkoisen tai sisäisen toimintaympäristön häiriöistä, uhkista ja riskeistä huolimatta. Kunnan kokonaisturvallisuutta hallitaan varautumissuunnitteluun sekä turvallisuuteen liittyvän alueellisen yhteistoimintaan tukeutuen. Pormestarilla on hallintosääntöön perustuva toimivalta varautumiseen ja poikkeusolojen johtamiseen liittyen.

Maaseututoimi

Päijät-Hämeen maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alue hoitaa Kärkölän kunnan maaseutuelinkeinoviranomaistehtävät. Maaseutuhallinnon toimipaikat sijaitsevat Asikkalan ja Sysmän kunnanvirastoilla.

Palvelusuunnitelman kuvaus

Maaseutuhallinto vastaa maaseutualueiden kehittämisestä ja kunnan maa- ja metsätilojen hoitamisesta. Vuonna 2023 Kärkölässä on 131 maatalouden tukia saanutta tilaa. Tilojen määrä on pienentynyt viidessä vuodessa kymmenellä.

Suurin osa koko maakunnan yhteistoiminta-alueen viljelijöistä kuuluu ikäryhmään 50-64 vuotta ja sen jälkeen suurin ikäryhmä on yli 65-vuotiaat. Viljelijöiden ikääntyminen voi jo suunnitteluvuosien aikana vaikuttaa tilojen ja tuotannon määriin myös Kärkölän kunnassa.

Epävakaan maailmantilanteen takia maatilojen varautumiseen ja poikkeustilanteiden hallintaan on perusteltua kiinnittää huomiota.

Toimialan tavoitteet vuodelle 2024

Kunnan strategisten tavoitteiden pohjalta asetetaan toimialoittain sitovat tavoitteet ja tavoitteiden toteuttamisen toimenpiteet ja vastuutahot sekä toteutumisen seurantaan mittarit.

Kunnanhallituksen strategiset tavoitteet vuodelle 2024 ovat:

- Esihenkilötyötä kehitetään ja esihenkilöille järjestetään koulutusta sekä varataan aikaa yhteiskehittämiseen
- Toteutetaan osallistuva budjetointi, jossa kuntalaiset päättävät valtuuston päättämän määrärahan käytöstä
- Digitaalisen turvallisuuden lisääminen tehostamalla tietoturvapoikkeamien hallintaa
- TE24-palvelujen uudistuksen toteutus ja työllisyyspalvelujen kehittäminen
- Suunnitellaan työelämän kehittämisrahalla toteutettava työkyvyn tukemisen hanke

Toimialan strategiset tavoitteet ja toteutumisen mittarit ovat esitetty yksityiskohtaisesti liitteenä olevassa kunnanhallituksen toimialan talousarvioesityksessä vuodelle 2024.

Kunnan taloussuunnittelussa huomioitavat asiat

Hyvinvointialueet aloittivat toimintansa 1.1.2023 ja hyvinvointialueille siirtyivät sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen tehtävät, joita ei enää huomioida kunnan taloussuunnitelmissa vuodesta 2023 lähtien.

Sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirtämisen myötä myös niiden kustannukset siirtyvät kunnilta hyvinvointialueille. Tämän johdosta kuntien verotuloja siirretään valtiolle hyvinvointialueiden toiminnan rahoittamiseksi. Rahoituksen siirto toteutetaan vähentämällä kunnilta peruspalvelujen valtionosuuksia, kunnallisveroa, kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta sekä veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvausta.

Valtiovarainministeriö on HVA-uudistukseen liittyvässä siirtolaskelmissaan esittänyt ottavansa huomioon Päijät-Hämeen kuntien osalta Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän tekemän pakollisen varauksen mahdollisiin takautuviin palkkaharmonisaation kustannuksiin ja siitä johtuvan alijäämän, joka kuntien tulisi kattaa.

Kärkölän kunta on yhdessä muiden kuntien kanssa lausunut, ettei Päijät-Hämeen kuntien siirtolaskelmissa ei tule ottaa huomioon Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän ilmoittamaa tilikauden alijäämää. Lopullisilla laskelmilla on vaikutusta vuonna 2024 maksettaviin valtionosuuksiin ja lisäksi pysyvä vaikutus kunnan jatkossa saamiin valtionosuuksiin.

Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT, Julkisan alan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ja Julkisen alan unioni JAU ovat neuvotelleet kolmivuotisen sopimusratkaisun ajalle 1.5.2022 - 30.4.2025.

Sopimuskaudella työvoimakustannukset nousevat korkoa korolle laskien keskimäärin 8,79 prosenttia. Perusratkaisun sopimuskorotusten taso ilman kehittämisohjelmaa on vuosina 2023-2024 sidottu niin sanottuun yleiseen linjaan. Vuonna 2024 nousua on keskimäärin 3,11 prosenttia.

Verotulot arvioidaan Kuntaliiton tuottaman veroennustekehikon mukaisesti ja valtionosuudet perustuvat myös Kuntaliiton kunnille laskemaan arvioon.

Kunnan rahoitusmenot tulevat kasvamaan talousarviolainojen ja leasingvuokrien korkojen nousun takia.

Palveluntuottajakumppanien hintojen korotusten vaikutukset vaikuttavat kunnan kaikkien toimialojen kustannuksiin. Tiedossa olevien korotusten vaihteluväli on 8–15 %.

Kunnanhallitus käsittelee 30.10.2023 pormestarin ehdotuksen kunnan vuoden 2024 talousarviosta ja toimintasuunnitelmasta 2025–2026.

Esittelijä	pormestari Markku Koskinen
Päätösehdotus	Kunnanhallitus päättää hyväksyä kunnanhallituksen toimialan vuoden 2024 talousarvioesityksen ja strategiset tavoitteet sekä esittää kunnanvaltuustolle liitteenä olevan kunnanhallituksen toimialan vuoden 2024 talousarvion ja tavoitteiden hyväksymistä.
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.
Muutoksenhaku	Muutoksenhakukielto
Jakelu	talouspäällikkö